

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 59/2021 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Jussi Päivärinne, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Mirja Kapraali, oikeusministeriö
- osaston johtaja, käräjätuomari Jyrki Rinnemaa, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
- ylitarkastaja Matti Laiho, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- asiantuntija Lauri Koskentausta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- lainsäädäntöasioiden päällikkö Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät ry
- yhtiölakimies Maija Karskela, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry
- johtava lakimies Antti Laitila, Finanssiala ry
- professori Tuula Linna

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ulosottolaitos
- Suomen Asiakastieto Oy
- OK Perintä Oy
- Perintäritari Oy

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, laki saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja laki luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Tarkoituksena on ehdotettavilla väliaikaisilla sään-

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2021 vp

nöksillä jatkaa covid-19-epidemian yrityksille aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien helpottamista.

Laki saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta vastaisi sisällöltään, yksittäistä muutosta lukuun ottamatta, voimassa olevaa väliaikaista lakia. Tratan käyttöä koskevat rajoitukset olisivat voimassa lyhyemmän ajan kuin perintäkuluja koskevat säännökset. Tratan käyttöä koskevien rajoitusten päätyttyä tratan protestointiaikaa pidennettäisiin väliaikaisesti 10 päivästä 21 päivään.

Laki saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021 ja olemaan voimassa 30.4.2022 asti, pois lukien tratan käytön rajoittamista koskevat säännökset, jotka on tarkoitettu olemaan voimassa 30.9.2021 asti. Laki saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja laki luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2021 ja olemaan voimassa 30.4.2022 asti.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Kuluvan vuoden alussa on tullut voimaan saatavien perinnästä annetun lain (513/1999, jäljempänä perintälaki) koronavirustilanteeseen liittyvä väliaikainen lainmuutos, jossa säädetään aiempaa tarkemmin muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista sekä rajoitetaan tratan käyttöä. Lakivaliokunta on asiaa koskevassa mietinnössään puoltanut väliaikaisia muutoksia katsoen, että ne ovat osa niitä toimia, joilla yritysten tilannetta pyritään helpottamaan poikkeuksellisessa koronavirustilanteessa (ks. LaVM 12/2020 vp).

Perintälain väliaikainen muutos on voimassa 30.6.2021 asti. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan väliaikaisen sääntelyn voimassaolon jatkamista.

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin.

Perintäkuluja koskevan väliaikaisen sääntelyn jatkaminen ja voimassaoloaika

Perintäkuluja koskevien säännösehdotusten ehdotetaan olevan voimassa 30.4.2022 asti. Niiden tavoitteena on estää koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten taloudellisen ahdingon syveneminen korkeiden perintäkulujen vuoksi (ks. HE, s. 5). Hallituksen esityksestä myös ilmenee, että perintälakiin valmistellaan parhaillaan pysyviä muutoksia muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, ja tavoitteena on antaa asiaa koskeva hallituksen esitys syysistuntokauden 2021 lopussa. Esityksen mukaan väliaikaisten säännösten tulisi olla voimassa katkeamatta siihen asti, kunnes pysyvät muutokset tulevat voimaan, jotta väliaikaisesti ei välillä palata sääntelyyn, joka oli voimassa ennen väliaikaisten muutosten voimaantuloa (ks. HE, s. 13 ja 21).

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2021 vp

Lakivaliokunta toteaa, että koronavirustartunnat lähtivät kuluvan vuoden helmi—maaliskuussa uudelleen merkittävästi lisääntymään, ja valtioneuvosto totesi yhteistoiminnassa presidentin kanssa Suomessa vallitsevan jälleen poikkeusolot (ks. HE, s. 3). Tämän jälkeen on päätetty useita eri rajoitustoimista, jotka ovat vaikuttaneet myös yrityksiin ja niiden toimintaan. Kevään aikana koronavirustilanne on kuitenkin rauhoittunut ja rajoitustoimia on ryhdytty purkamaan. Myös rokotukset ja niiden kattavuus edistyvät. Koronavirustilanne ei kuitenkaan ole vielä ohi, ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja talouteen jatkuvat vielä epidemian rauhoittumisen ja rajoitusten purkamisen jälkeen. Valiokunta katsoo, että näissä olosuhteissa on olennaista pyrkiä eri keinoin auttamaan koronavirustilanteesta ja siihen liittyvistä rajoitustoimista kärsineitä yrityksiä selviytymään kriisin yli. Yksi tällainen keino on jatkaa perintälain perintäkuluja koskevien väliaikaisten muutosten voimassaoloa vielä 30.6.2021 jälkeen.

Voimassaolon pituuden harkinnassa on valiokunnan mukaan aiheellista ottaa huomioon, että koronavirusepidemian kesto ja vaikutukset ovat osoittautuneet vaikeiksi ennakoita. Niin ikään merkitystä on sillä, että koronavirusepidemian vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten taloudellisen tilanteen arvioidaan korjaantuvan vasta viiveellä sen jälkeen, kun yhteiskunnan tilanne rajoitusten purkamisen jälkeen muutoin normalisoituu. Hallituksen esityksen mukaan suuri osa kriisistä kärsineistä yrityksistä toipuu siitä vielä koko loppuvuoden, ehkä pidempäänkin (ks. HE, s. 4).

On myös tärkeää, että muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen sääntely pysyy mahdollisimman yhdenmukaisena, ennustettavana ja selkeänä. Tämän vuoksi on perusteltua pyrkiä estämään se, että muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä palattaisiin välillä — ennen kuin pysyvät lainmuutokset tulevat voimaan — sääntelyyn, joka oli voimassa ennen väliaikaisten muutosten voimaantuloa, sillä tämä merkitsisi sitä, että lyhyen ajan sisällä sovellettaisiin mahdollisesti kolmea erisisältöistä perintäkulusääntelyä (väliaikaisten lakien, nykyisen pysyvän lain ja tulevan pysyvän lain säännöksiä). Saadun selvityksen mukaan tästä aiheutuisi merkittäviä lisäkustannuksia velkojille ja perintätoimistoille muun muassa tietojärjestelmämuutosten ja sopimusten uusimisen vuoksi ja myös tuomioistuinten työ vaikeutuisi. Koska ennen väliaikaista lakia muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista ei myöskään säännelty yhtä tarkasti kuin väliaikaisissa säännöksissä, aiempaan sääntelytilaan palaaminen voisi tarkoittaa myös suurta vaihtelua perintäkulujen määriin (ks. HE 191/2020 vp, s. 9, 10 ja 12 sekä LaVM 12/2020 vp, s. 3).

Valiokunta katsoo, että edellä mainitut seikat puoltavat perintäkuluja koskevien väliaikaisten muutosten voimassaolon jatkamista ehdotetuin tavoin kevääseen 2022 asti.

Trattaperintää koskevat säännökset

Tratan käytön rajoittaminen

Voimassa olevassa väliaikaisessa laissa tratan eli julkisuusuhkaisen maksukehotuksen käyttö on kielletty tilanteissa, joissa velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Tratta voidaan väliaikaisen lain mukaan lähettää velallisena olevalle osakeyhtiölle, mutta sitä ei kuitenkaan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena olevan osakeyhtiön liikevaihto alittaa 100 000 euroa tai sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi. Tavoitteena on suojata velallisyrittäjiä siltä, ettei maksuhäiriömerkintä

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2021 vp

töjä synny nopeasti ilman viranomaisprosessia. Suojan kohteena ovat erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevat yritykset, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa, sekä liikevaihdoltaan pienet yritykset.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisen lain tratan käyttöä koskevien rajoitusten voimassaoloa jatketaan, mutta vain 30.9.2021 saakka. Taustalla on se, että trattaa ankarampaa perintäkeinoa eli konkurssiuhkaisen maksukehotuksen ja konkurssihakemuksen yhdistelmää on taas voitu käyttää perintäkeinona helmikuun 2021 alusta lähtien. Tuolloin tuli voimaan konkurssilain (120/2004) väliaikainen muutos (14/2021), jonka mukaan konkurssiuhkainen maksukehotus muodostaa maksukyvyttömysolettaman, kun velallinen ei ole 30 päivän kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja riidatonta saatavaa (ks. LaVM 14/2020 vp). Normaaliohjelmien sääntelyn mukaan kyseinen maksuaika on viikko. Konkurssilain väliaikainen muutos on voimassa 30.9.2021 asti.

Lakivaliokunta toteaa, että perintälain voimassa olevaa väliaikaista muutosta koskevaa hallituksen esitystä käsitellessään se katsoi, että ehdotetulle sääntelylle voitiin esittää sekä sitä puoltavia että sitä vastaan olevia näkökohtia (ks. LaVM 12/2020 vp, s. 4 ja 5). Valiokunta piti ilmeisenä, että tratta ja erityisesti siitä aiheutuva maksuhäiriömerkintä ovat tärkeitä painostuskeinoja yritys- ja kaupantekijien vapaaehtoisessa perinnässä ja niillä on merkitystä maksukykyisen velallisen maksuhäiriömerkintään. Toisaalta valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneet yritykset eivät ole lähtökohtaisesti maksuhaluttomia, vaan tilapäisesti maksukyvyttömiä. Kokonaisarvioinnissa valiokunta päätyi tukemaan trattaperinnän rajoittamista ja antamaan etusijan maksuvaikeuksissa olevien yritysten suojaamiselle koronaviruspandemian aiheuttamassa erityislaatuudessa taloudellisessa tilanteessa. Valiokunta totesi väistämättömänä seurauksena muutoksesta olevan, että yritysten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävän tiedon ajantasaisuus jonkin verran heikkenee. Valiokunta kuitenkin korosti, että yrityksen luottokelpoisuutta voidaan väliaikaisen muutoksen voimassaolon aikana arvioida laajan tietopohjan perusteella (ks. luottotietolain 27 §).

Aiemmassa mietinnössään lakivaliokunta kuitenkin painotti ja piti olennaisena ehdotetun trattaperinnän rajoittamisen hyväksyttävyyden kannalta sitä, että ehdotettu sääntely oli väliaikaista (LaVM 12/2020 vp). Valiokunta katsoo, että tällä seikalla on tässä yhteydessä entistä olennaisempi merkitys, koska väliaikaisen lain tratan käytön rajoitusten jatkaminen merkitsee samalla luottoriskin arviointimahdollisuuksien heikkenemisen jatkumista, mikä voi vuorostaan vaikeuttaa erityisesti luottokauppaa harjoittavien pienyrityksien asemaa. Toisaalta voimassa olevasta väliaikaisesta laista saaduissa kokemuksissa ei ole ilmennyt, että sellainen ilmiö, jossa las-kulla tavaraa myyvät pk-yritykset olisivat kärsineet aiempaa suurempia luottotappioita sopimus-kumppanin luottokelpoisuuden arvioinnin vaikeutumisen vuoksi ja olisivat sen vuoksi itse joutuneet maksuvaikeuksiin, olisi lisääntynyt. Väliaikaisesta laista saatujen kokemusten perusteella ei myöskään vaikuta siltä, että muutokset olisivat ainakaan toistaiseksi aiheuttaneet sitä, että yritys- ja kaupantekijien siirrettäisiin oikeudelliseen perintään aiempaan enemmän tai aikaisemmassa vaiheessa perintää. Kokemusten arvioinnissa on kuitenkin tässä vaiheessa aiheellista noudattaa varovaisuutta, sillä väliaikainen laki on ollut voimassa vasta lyhyen aikaa.

Toisaalta myös sillä, että väliaikaisen lain tratan käytön rajoituksia ei lainkaan jatkettaisi 30.6.2021 jälkeen, voi olla haitallisia seurauksia sääntelyn alkuperäisten tavoitteiden saavuttami-

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2021 vp

sen kannalta ottaen huomioon, ettei koronavirustilanne ole vielä ohi ja sen vuoksi tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten taloudellisen tilanteen arvioidaan korjaantuvan vasta viiveellä. Lakivaliokunta katsoo, että näissä olosuhteissa on edelleen perusteltua antaa etusija maksuvaikeuksissa olevien yritysten auttamiselle ja siten jatkaa tratan käytön rajoituksia.

Ottaen huomioon tratan käytön rajoitusten kielteiset vaikutukset luottoriskin arviointiin niiden voimassaoloa on kuitenkin perusteltua jatkaa vain hyvin lyhyen aikaa. Lyhyttä voimassaoloa puoltaa myös se, että trattaa ankarampi keino eli konkurssiuhkainen maksukehotus ja konkurssihakemuksen tekeminen on velkojan käytettävissä.

Tratan protestointiajan pidentäminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uutena keinona, että tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittävaksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 21 päivän kuluttua sen lähettämisestä aiemman 10 päivän sijaan (2. ja 3. lakiehdotus). Tätä koskevan muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.10.2021 eli sen jälkeen, kun nykyisen väliaikaisen lain mukaiset trattaa koskevat rajoitukset päättyvät, ja olevan voimassa keväälle 2022 asti. Tavoitteena on auttaa koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksissa olevia yrityksiä antamalla niille pidempi aika taloudellisen tilanteensa selvittämiseksi ennen tratan mahdollista julkaisua tai ilmoittamista merkittävaksi luottotietorekisteriin (ks. HE, s. 11).

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemykset tratan protestointiajan pidentämisestä jakaantuivat, ja esiin tuotiin myös ehdotettua lyhyempiä ja pidempiä määräaikoja. Saamansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta on päättänyt pitämään tratan protestointiajan pidentämistä väliaikaisesti sinällään kannatettavana koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksissa olevien yritysten auttamiseksi. Tällaisten velallisyriyten kannalta on tärkeää, että protestointiaika on riittävän pitkä ja mahdollistaa taloudellisten asioiden järjestelemisen. Toisaalta velkojien kannalta on otettava huomioon, että protestointiajan pidentäminen voi lisätä riskiä velallisen lisävelkaantumisesta sekä heikentää tratan uskottavuutta ja tehokkuutta perintäkeinona ja näin johtaa siihen, että velkojat siirtävät perittävän saatavan aiempaa nopeammin oikeudelliseen perintään. Valiokunnan mielestä protestointiajan pidentäminen ehdotetuin tavoin 11 päivällä on edellä mainitun valossa tasapainoinen ratkaisu ja ottaa huomioon myös postin kulun viemän ajan.

Esityksen valiokuntakäsittelyssä on tuotu esiin myös tratan toimitustapaa koskevia muutostarpeita ja katsottu, että tratta tulisi voida toimittaa yritysvelalliselle sähköisesti nykyistä laajemmin. Valiokunta kuitenkin katsoo, että tratan toimittamistavan laajentamista ei ole mahdollista toteuttaa nyt käsiteltävänä olevan esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä, sillä kyse on muutoksesta, joka vaati huolellista lainvalmistelua ja vaikutustenarviointia. Perintälain säädettyjen määräaikojen pituuteen suhteessa kirjepostin toimitusvarmuuteen ja -nopeuteen on kuitenkin kiinnitetty huomiota jo nykyistä väliaikaista lakia koskevan hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä (ks. LaVM 12/2020 vp ja TaVL 24/2020 vp). Aiemmin esittämänsä viitaten valiokunta edellyttääkin, että määräaikoihin liittyvät tarkistustarpeet arvioidaan huolellisesti perintälain pysyvien muutosten valmistelussa.

Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää huomiota myös tratan antamista edeltävään maksuaikaan, jonka on sekä pysyvän että voimassa olevan väliaikaisen perintälain mukaan oltava vähintään

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2021 vp

7 päivää (7 §:n 3 mom.). Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että myös kyseistä määräaika tulisi pidentää tratan protestointiajan ohella. Valiokunta ei kuitenkaan pidä tällaista muutosta kannatettavana, sillä lyhyen aikarajan taustalla on pyrkimys edistää liikesuhteissa olennaisena pidettyä perinnän nopeutta ja tehokkuutta. On myös huomattava, että perintätoimiston lähettäessä velalliselle tratan se lähettää samalla luottotietoyhtiölle tiedot kyseisestä velallisesta. Tällöin velalliselle aiheutuu maksuviivetieto luottotietoyhtiön ylläpitämään julkiseen rekisteriin. Tratan antamista edeltävän maksuajan pidentäminen merkitsisi siten kyseisen maksuviivetiedon merkitsemistä nykyistä myöhemmin julkiseen rekisteriin, mikä vuorostaan voisi heikentää velallisen luotokelpoisuuden arviointia.

Vaikutusten arviointi ja pysyvien lainmuutosten valmistelu

Voimassa olevaa väliaikaista lakia koskevaa hallituksen esitystä käsitellessään lakivaliokunta piti aiheellisena, että väliaikaisen lain vaikutuksia velallisiin ja velkoihin samoin kuin perintäalaa ja luototukseen seurataan (ks. LaVM 12/2020 vp). Kokemusta ja tietoa tällaisista vaikutuksista ei ole vielä kovin paljon ehtinyt kertyä, koska sääntely on ollut voimassa vasta vähän aikaa. Tähän mennessä saatujen tietojen perusteella ei kuitenkaan vaikuta siltä, että väliaikainen sääntely olisi heikentänyt maksumoraalia, vaikeuttanut luottokauppaa harjoittavien pienyritysjävelkojien asemaa tai lisännyt oikeudellisen perinnän käyttöä. Valiokunta pitää tätä myönteisenä.

Väliaikaisen sääntelyn toimivuudesta ja vaikutuksista saatua kokemusta ja tietoa on joka tapauksessa aiheellista hyödyntää vireillä olevassa perintälain pysyvien muutosten valmistelussa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että poikkeuksellisia olosuhteita varten kiireellisessä aikataulussa laadittu väliaikainen sääntely ei voi sellaisenaan toimia pysyvien lainmuutosten pohjana. Tämän vuoksi on tärkeää, että perintälain pysyvät muutokset valmistellaan väliaikaisesta sääntelystä itenäisesti ja erillisenä hankkeena.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 59/2021 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2021 vp

Helsingissä 27.5.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Sebastian Tynkkynen ps
jäsen Paula Werning sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila